

Ropucha paskówka jest jednym z trzech gatunków krajowych ropuch, chronionych na podstawie rozporządzenia Ministra Leśnictwa z dnia 4. XI. 1952 r. w sprawie wprowadzenia gatunkowej ochrony zwierząt.

M. Mazaraki.

OCHRONA PRZYRODY ZA GRANICĄ

Czterdziestolecie szwajcarskiego Parku Narodowego w Engadynie

W roku 1906 Komisja Ochrony Przyrody przy Szwajcarskim Towarzystwie Badania Przyrody uznała tereny doliny Engadynu za najodpowiedniejsze do utworzenia parku narodowego Szwajcarii. Na decyzję tę wpłynęło bogactwo flory i fauny Engadynu oraz brak osadnictwa na tym obszarze. W wyniku długotrwałych starań Komisji, dnia 3 kwietnia 1914 roku został wydany dekret federalny zatwierdzający utworzenie tam Parku Narodowego.

Obszar Parku wynosi 160 km², ponadto na przylegającym do Parku terytorium, równym 30 km², obowiązuje zakaz polowania.

Celem Parku było i jest dotychczas zachowanie w nim nie zniszczonej, pierwotnej przyrody przez wykluczenie wszelkiej działalności człowieka w tej części Alp Szwajcarskich.

Ryc. 1. Szwajcaria — Park Narodowy w dolinie Engadynu zaznaczono czarno

Badaniami naukowymi w Parku zajmuje się Szwajcarskie Towarzystwo Badania Przyrody, które zaplanowało swą pracę na wiele lat. Wyłoniło też ono specjalną naukową Komisję Parku Narodowego oraz podkomisje: meteorologiczną, geologiczną, botaniczną, zoologiczną i hydrologiczną. Rezultaty badań ogłaszane są w specjalnych publikacjach, a materiał dokumentacyjny gromadzony jest w muzeum czynnym od roku 1928 w Chur. Prace Komisji, obejmujące badania nad florą i fauną Parku, prowadzone są przede wszystkim z ekologicznego punktu widzenia. Dotychczas najdalej posunięte są prace dotyczące fauny bezkręgowców Engadynu.

Ryc. 2. Engadyn, dolina Val Cluozza — najbliższa część Parku Narodowego

Zwiedzanie Parku przez turystów i wycieczki zbiorowe dozwolone są tylko przy zachowaniu obowiązujących przepisów. Wzbronione jest tam natomiast polowanie, łowienie ryb, zrywanie kwiatów i owoców, wyrąb drzew, wypasanie bydła oraz wznoszenie jakichkolwiek budowli. Nad wykonywaniem tych przepisów w obrębie Parku czuwa straż kierowana przez nadintendenta i dwóch kierowników. Kierownictwo administracyjne i finansowe Parku należy do Federalnej Komisji Parku Narodowego, która składa się z siedmiu członków (trzech z Rady Federalnej i po dwóch z Towarzystwa Badania Przyrody i Ligi Ochrony Przyrody).

Współczesny stan zwierzyny Parku przedstawia się następująco:

Kozice (*Rupicapra rupicapra*) występują na terenie całego Parku. W ciągu lat 1918—1954 liczba ich wzrosła znacznie i wynosi 1300 sztuk.

Koziorożec alpejski (*Capra ibex*), którego około roku 1800 zupełnie wytepiiono, w roku 1911 został ponownie sprowadzony do Szwaj-

carii, a w roku 1920 siedem koziorożców przywieziono do Engadynu. Obecnie liczba tych zwierząt w Parku wynosi około 200 okazów, przy czym stan pogłowia stale wzrasta. Koziorożec alpejski jest jedynym zwierzęciem sprowadzonym przez człowieka na teren Parku i jedynym przykładem odstąpienia od zasady nieinterwencji człowieka w przyrodę Parku. Interwencja ta jest jednakże zgodna z zasadami ochrony przyrody, ponieważ dotyczy restytucji gatunku, który został przez człowieka w tym rejonie Alp wytępiony.

Podobne propozycje dotyczące sprowadzenia na teren Parku niedźwiedzia brunatnego (*Ursus arctos*), wytępionego tam z początkiem XX wieku, spotkały się z odmową władz Parku.

Jeleń (*Cervus elaphus*) pojawił się spontanicznie na terenie Parku w roku 1915 i od tego czasu bardzo się tam rozmnożył. W lecie i w jesieni można widywać jelenie nawet na wysokości 2500 m, z nadejściem zaś zimy schodzą one w doliny. Znaczny wzrost jeleni w Parku ogranicza prawdopodobnie liczbę sarn (*Capreolus capreolus*), które występują tam w bardzo małej ilości kilkudziesięciu okazów. Świstaki (*Marmota marmota*) są bardzo pospolite w piętrze hal i przyzwyczały się w zupełności do widoku turystów i licznych wycieczek.

Z innych ssaków występujących w Parku Narodowym w Engadynie wymienić należy zająca bielaka (*Lepus timidus*) i zająca pospolitego (*L. europaeus*), a także lisy i inne mniejsze ssaki drapieżne, które nie występują jednak w większej ilości.

Z rzadszych ptaków występuje w Engadynie orzeł przedni (*Aquila chrysaetos*), głuszc (Tetrao urogallus), cietrzew (*Lyrurus tetrrix*), pardwa alpejska (*Lagopus mutus*), kuropatwa skalna (*Alectoris graeca*) i jarząbek (*Tetrastes bonasia*).

Realizując zasadę nieinterwencji w przyrodę kierownictwo Parku nie stosuje karmienia zwierząt w zimie. Na decyzję tę wpłynął niewątpliwie fakt, że tereny Parku w zimie są często nawiedzane przez lawiny.

Szwajcarzy zupełnie nie stosują w Engadynie kontroli weterynaryjnej zwierząt, co jak dotychczas nie przyczyniło się jednak zgoła do powstania jakichkolwiek groźniejszych epidemii wśród zwierząt. Szwajcarscy myśliwi ściśle przestrzegają przepisów dotyczących ochrony zwierząt w Parku. Władze Parku mają jedynie trudności z kłusownikami włoskimi, którzy przechodzą z sąsiedniej doliny Livigno, przy czym wynikają często poważne starcia ze szwajcarską strażą Parku.

Ważnym również problemem dla kierownictwa Parku jest sporadyczne opuszczanie jego obszaru przez niektóre zwierzęta, zwłaszcza jelenie, przeciw czemu stosuje ono środki zaradcze, np. w postaci plotów.

Na zakończenie należy podkreślić duże znaczenie dydaktyczne Parku. Odbывают się tam corocznie kursy naukowe, których celem jest kształcenie ich uczestników w poznawaniu przyrody alpejskiej. Dzięki swemu naukowemu, społecznemu i kulturalnemu znaczeniu w ciągu czterdziestu lat istnienia Park Narodowy w Engadynie jest przedmiotem troski całego społeczeństwa szwajcarskiego.

J. Dutkiewicz

PIŚMIENNICTWO

Handschn E. (1936). *Prace Komisji Naukowej Szwajcarskiego Parku Narodowego* (tłum. J. Lilpop). Ochrona Przyrody. R. 16. Kraków.

Sokołowski S. (1929). *Ochrona przyrody w Szwajcarii*. L. c. Kraków 1929.

Szafer W. (1932). *O Parkach narodowych*, rozdział w książce pt. *Skarby Przyrody i ich ochrona*. Warszawa.